

PERSBERICHT

20 februari 2014

Actuele evoluties binnen de overheidspensioenen – Tussentijdse evaluatie



In zijn rapport aan het federaal parlement heeft het Rekenhof drie actuele thema's binnen de overheidspensioenen onderzocht: de uitvoering van de pensioenhervorming, de opvolging van het Capelo-project en de evolutie van de regelgeving.

Het betreft een tussentijdse evaluatie omdat de regelgeving en een aantal belangrijke projecten nog volop in uitvoering zijn.

Uitvoering van de pensioenhervorming

De nieuwe regelgeving over de vereiste loopbaanduur voor een overheidspensioen is op enkele punten nog onduidelijk. Er is niet bepaald hoe de diplomabonificatie en de diverse vormen van deeltijdse en onvolledige prestaties moeten worden verrekend. Ook is het onduidelijk welke acties alle partijen moeten ondernemen op het ogenblik dat een ambtenaar zijn vroegst mogelijke pensioendatum wenst te kennen.

Ten gevolge van de pensioenhervorming en van de automatisering wijzigde de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) de aanvraagprocedure ingrijpend. Een ambtenaar moet zijn pensioenaanvraag voortaan rechtstreeks aan de PDOS richten in plaats van aan zijn werkgever. Daardoor is het onzeker of de werkgever tijdig op de hoogte wordt gesteld van het nakende vertrek van zijn medewerker. Deze nieuwe procedure heeft bovendien geen formele rechtsgrond.

De pensioenhervorming heeft de loopbaanvoorwaarde om op pensioen te mogen gaan, verstrengd. De controle daarvan is een kritisch aandachtspunt, omdat de PDOS bij gemengde loopbanen (overheid + privé en/of zelfstandige) regelgeving moet toepassen waarmee hij niet vertrouwd is. De drie belangrijkste pensioeninstellingen (Rijksdienst voor Pensioenen - RVP, Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen - RSVZ en PDOS) zijn ervan overtuigd dat ze een informatiekanaal (de "pensioenmotor") moeten opzetten om loopbaangegevens uit te wisselen, bij voorkeur aangevuld met informatie over hun onderlinge regelgeving. Op korte termijn kan dit echter niet worden gerealiseerd, zeker niet wanneer alle Belgische pensioeninstellingen hierbij betrokken moeten worden. De PDOS zelf kan ten vroegste in 2016 over een databank met de loopbaangegevens van alle ambtenaren beschikken, aangezien de diverse overheidsinstellingen pas op 31 december 2015 klaar moeten zijn met het aangeven van de historische gegevens (loopbaanelementen van voor 1 januari 2011) van hun personeelsleden.

Opvolging van het Capelo-project

De Capelo-gegevensbank moet de loopbaan van ambtenaren bijhouden. Ze moet, samen met het berekeningsprogramma Pencalc, ervoor zorgen dat pensioenen in de openbare sector geautomatiseerd kunnen worden toegekend, waardoor een pensioendossier vlugger zal kunnen worden afgerond, met minder risico op vergissingen. Daarnaast moet Capelo de huidige en toekomstige pensioenrechten van een ambtenaar op elk moment in zijn carrière kunnen vaststellen en simulaties kunnen maken met een volledige reële pensioenpopulatie als basis, om de budgettaire gevolgen van mogelijke wijzigingen in de pensioenregelgeving in beeld te brengen.

Sinds het Capelo-project worden de historische gegevens die de pensioenberekening beïnvloeden niet meer ingevoerd door de PDOS maar wel door de humanresourcesdiensten van de overheidswerkgevers. Het is onontbeerlijk dat de PDOS een sluitende controle op die gegevens organiseert. Deze controle is momenteel in volle opbouw, maar dat gebeurt voortsnog niet aan de hand van een vast protocol. De informatiecampagnes van de PDOS waren effectief: de openbare diensten werden tijdig en correct op de hoogte gebracht van hun bijkomende taken.

De problemen die de humanresourcesdiensten bij de invoer van de historische gegevens ondervinden, houden enerzijds verband met het gebruik of de kennis van de toepassing en anderzijds met de inhoudelijke kant. Vooral de correcte interpretatie van de pensioenregelgeving is soms problematisch. Overheidsdiensten met een ander statuut dan dat van het rijkspersoneel, zoals het onderwijs, hebben inhoudelijk de meeste problemen.

De aangifte van de historische gegevens is nog niet ver gevorderd: voor minder dan een vijfde van de betrokken ambtenaren werd een historisch attest aangemaakt. Dit betekent dat de streefdatum (1 januari 2016) enkel kan worden gehaald als het invoerproces de eerstvolgende maanden wordt versneld. Het ontbreken van sancties voor het niet tijdig invoeren van alle historische gegevens, blijft volgens het Rekenhof een pijnpunt.

De Capelo-databank zal nooit alle diensten van alle personeelsleden van alle overheidsdiensten bevatten als de huidige werkwijze wordt aangehouden. In de eerste plaats valt een aantal werkgevers momenteel buiten het toepassingsveld van Capelo (de werkgevers die geen vaste benoeming aanbieden, de werkgevers met personeel waarvoor geen DmfA-aangifte mogelijk is en ook de volledige NMBS-Groep). Daarenboven stelt de PDOS werkgevers die erom vragen vrij van de aangifte van historische gegevens voor hun contractuele werknemers. Daarnaast stelde het Rekenhof vast dat de PDOS bijkomende voorwaarden invoerde om contractuele en tijdelijke diensten in het overheidspensioen op te nemen zonder dat daarvoor een wettelijke basis bestaat.

Mede door de recente wetwijzigingen zal het niet mogelijk zijn om op basis van de Capelo-gegevensbank de pensioenen volautomatisch toe te kennen en te berekenen. De Capelo-databank kan, gekoppeld aan het berekeningsprogramma Pencalc, in het beste geval het bedrag van het pensioen berekenen, maar kan de vroegst mogelijke pensioendatum in de meeste

gevallen niet vaststellen. Daarvoor zijn immers ook gegevens nodig over periodes van tewerkstelling (of daarmee gelijkgestelde periodes) in de werknemersregeling en/of het pensioenstelsel van de zelfstandigen. In heel wat gevallen zal ook het bedrag niet volautomatisch bepaald kunnen worden op basis van de Capelo-databank: de recente regelgeving over de pensioenbonus in de overheidssector maakt immers ook de toekenning van de bonus afhankelijk van de vroegst mogelijke pensioendatum. Een gegevensbank met de gegevens van alle andere pensioeninstellingen is daarom onmisbaar.

Een ontwerp van mozaïekwet zal volgens de PDOS en de minister van Pensioenen een aantal van de aangekaarte problemen oplossen.

Reglementair kader

Het Rekenhof wijst erop dat een aantal bevindingen uit eerdere onderzoeken en ook een aantal aanpassingen die in het regeerakkoord of in de beleidsnota werden aangekondigd nog niet werden gerealiseerd. Concreet gaat het over regelgeving in verband met aanvullende pensioenen, begrafenisvergoedingen, pensioenen wegens lichamelijke ongeschiktheid en overlevingspensioenen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het openbaar bestuur door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beleidsmakers en aan de gecontroleerde diensten. Het Rekenhof werkt onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Actuele evoluties binnen de overheidspensioenen – Tussentijdse evaluatie* werd voorgelegd aan het federaal parlement. Het verslag en deze persmededeling zijn enkel elektronisch ter beschikking op www.rekenhof.be.